

Hugo Bouter

De zeven kruiswoorden

'Jezus nu zei: Vader, vergeef hun, want zij weten niet wat zij doen (...) Eén van de gehangen boosdoeners nu lasterde Hem: Bent U niet de Christus? Verlos Uzelf en ons. De andere echter antwoordde en bestrafte hem en zei: (...) Deze echter heeft niets onbehoorlijks gedaan. En hij zei: Jezus, denk aan mij, wanneer U in Uw koninkrijk komt. En Hij zei tot hem: Voorwaar, Ik zeg u: vandaag zult u met Mij in het paradijs zijn (...). En Jezus riep met luider stem de woorden: Vader, in Uw handen beveel Ik Mijn geest'.

Lukas 23:34-49; Johannes 19:17-30

Het testament van onze Heer

Voor zover dit uit de evangeliën valt op te maken, heeft Christus tot zevenmaal toe iets geroepen terwijl Hij aan het kruis hing. Drie van deze kruiswoorden zijn uitgesproken vóór de drie uren van duisternis en drie erna. Tijdens de drie uren van duisternis — bijna aan het einde hiervan — horen wij slechts de hartenkreet uit Psalm 22: 'Mijn God, Mijn God, waarom hebt U Mij verlaten?' (Matt. 27:46; Mark. 15:34). Door deze woorden van de psalmdichter aan te halen gaf de Heer uitdrukking aan het peilloze lijden van de godverlatenheid; dit trof Hem vanwege het oordeel over onze zonden.

In zekere zin zijn deze zeven uitspraken de laatste wil, het geestelijke testament van de stervende Heiland. Met name de eerste drie kruiswoorden vormen een bijzonder getuigenis van de waarde en de kracht van Christus' werk. Wij mogen hierin beluisteren wat de gevolgen van het kruislijden zouden zijn – waarvan de brieven van het Nieuwe Testament ook getuigen. Wij zien hier de geestelijke rijkdommen die Hij ons heeft nagelaten op grond van Zijn volbrachte werk.

Het gaat om drie zegeningen die ons krachtens Zijn dood zijn geschonken:

1. De vergeving van de zonden, overeenkomstig het gebed van de Heer tot de Vader in Lukas 23:34.
2. Een plaats in het hemelse paradijs, overeenkomstig de belofte van Lukas 23:43.
3. Een plaats van zorgzame liefde te midden van Gods 'huisgezin' hier op aarde, volgens de aanwijzingen van Johannes 19:26-27.

In deze wilsbeschikking van de Heiland is sprake van de geestelijke goederen die de Zijnen door Zijn lijden en sterven ontvangen. Hij is de Erflater en Hij zorgt voor het verleden, het heden en de toekomst van allen die Hem toebehoren. Zo zien wij in een iets andere volgorde:

1. Wat betreft het verleden: wij zijn gewassen van onze zonden door Zijn kostbaar bloed. Wij hebben de vergeving van de zonden.
2. Wat betreft het heden: Hij schenkt ons een plaats van geborgenheid te midden van de familie van Gods kinderen.
3. Wat betreft de toekomst: het paradijs van God in de hemel staat voor ons open. Wat zouden wij nog meer kunnen verlangen?

Vader, vergeef hun

Het is ontroerend dat het eerste woord dat Christus op het kruis heeft uitgesproken, een gebed voor Zijn vijanden was. Het was geen gebed om wraak over de zondaars die Hem aan het vloekhout hadden genageld, maar een bede om vergeving voor hen. Zelfs in deze afschuwelijke situatie was het hart van de Heiland vol liefde en genade voor de verloren zondaars die Hij wilde zoeken en redden. Hij bad de Vader om vergeving voor het kwaad dat Hem – de geliefde Zoon van de Vader – werd aangedaan. Als Hij dit niet had gedaan, zou er ongetwijfeld een vernietigend oordeel zijn gevolgd. Maar het was nog niet de dag van de wraak. De toorn van de hemel trof hier niet een schuldige wereld, maar juist Hem Die de Zondendragers wilde worden en voor vijandige zondaars in de dood wilde gaan.

Het is juist de vrucht van Christus' verzoeningswerk, dat deze goddelijke vergeving ons nu wordt aangeboden. Hij was immers gekomen, opdat Zijn bloed – het bloed van het nieuwe verbond – voor velen zou worden vergoten tot vergeving van zonden (Matt. 26:28). Geen vergelding dus, geen wraak, maar vergeving doordat Christus onze plaats heeft ingenomen in het oordeel en voor onze zonden wilde

sterven. Wij mogen de prediking van de apostel Petrus op de Pinksterdag wel zien als de vervulling van dit gebed. Christus bad om vergeving voor Zijn vijanden, en in antwoord hierop kon Petrus hun die vergeving aanbieden. Hij deed dat als gezant en getuige uit naam van God. Er was echter één voorwaarde: zij moesten zich bekeren en zich laten dopen in de naam van Jezus Christus 'tot vergeving van uw zonden' (Hand. 2:38). In Handelingen 3:17 voegt de apostel nog eraan toe dat zij de Heer uit onwetendheid hadden gedood – geheel overeenkomstig de woorden van Christus Zelf: '(...) want zij weten niet wat zij doen' (Luk. 23:34).

Dit goede nieuws van de vergeving van de zonden is een wezenlijk onderdeel van de prediking. We vinden het in de zendingsopdracht van Mattheüs 28 en Lukas 24, in het boek Handelingen in de prediking van de apostel Petrus, en ook in de prediking van de apostel Paulus. Zodra Paulus begint met zijn zendingswerk, lezen we erover (Hand. 13:38-39). Ook in de brieven aan de Efeziërs en de Kolossenzen noemt Paulus speciaal de vergeving van de zonden en rekent hij dit tot de hoogste zegeningen van de christen (Ef. 1:7; 4:32; Kol. 1:14). Maar wij mogen niet vergeten dat die zegen het gevolg is van het peilloze lijden dat de Heer heeft ondergaan op het kruis van Golgotha.

Vandaag zult u met Mij in het paradijs zijn

Het tweede kruiswoord omvat de belofte van een plaats in het hemels paradijs: 'Voorwaar, Ik zeg u: vandaag zult u met Mij in het paradijs zijn'. De Heer spreekt met goddelijk gezag. Het woord 'Voorwaar' betekent: 'Amen'. Er is geen enkele twijfel mogelijk ten aanzien van de vervulling van deze belofte. Hoewel Christus in zwakheid is gekruisigd, leeft Hij nu door Gods kracht. Wat Hij belooft, maakt Hij ook waar.

Uit dit belangrijke vers zijn een aantal conclusies te trekken:

1. Er is geen tussentijd nodig van loutering en reiniging, voordat de ontslapen gelovige het geluk van de hemel bereikt. De Heer zegt immers tegen de boosdoener dat hij *diezelfde* dag nog met Hem in het paradijs zou zijn. Overigens betreft de doodsslaap alleen het lichaam, dat rust in het graf tot aan de opstandingsdag. Dit weerlegt impliciet ook de leer van de zielenslaap, die beweert dat de gestorven heiligen in een soort 'slaaptoestand' verkeren tot aan de opstandingsdag.
2. Degenen die in Christus zijn ontslapen, bevinden zich nu reeds in Zijn directe tegenwoordigheid en zij zijn zich daarvan bewust. 'Vandaag zult u *met Mij* in

het paradijs zijn', dat was de belofte van de Heer aan de boosdoener die in Hem geloofde. Deze man verwachtte het komende Messiaanse rijk. Hij geloofde dat de Heer de Koning van de Joden was en dat Hij op Gods tijd Zijn koninkrijk zou ontvangen, waarin ook de opgestane heiligen een plaats hebben. Dan hoopte hij op de gunst van de Koning te mogen rekenen. Maar hij kreeg nu al iets beters: een plaats in het paradijs van God, waar hij direct al mocht aanliggen in de tegenwoordigheid van de Heer.

3. In Lukas 16 wordt deze plek nog aangeduid als 'de schoot van Abraham', maar toen had de Heer Zijn werk op het kruis nog niet volbracht. Sinds Hij is opgestaan en verheerlijkt aan Gods rechterhand, staat Abraham – de vader van de gelovigen – niet meer in het centrum van de aandacht. Bij *Christus* en met *Christus* te zijn, dat is nu het beste deel (Fil. 1:23). Dit geldt trouwens niet alleen in de tussentoestand, de situatie tussen het sterven en de opstanding. Bij de opstanding van de ontslapenen en de verandering van de nog op aarde levende gelovigen bij de opname, geldt dezelfde belofte: '(...) en zó zullen wij altijd met [de] Heer zijn' (1 Thess. 4:17).
4. Deze plaats heet voortaan 'het paradijs', als de hemelse tegenhanger van de hof van Eden. Het bevindt zich in de derde hemel, d.i. de woonplaats van God Zelf. Het is dan ook het paradijs *van God* blijkens Openbaring 2:7. Het kan niet zoals het aardse paradijs door de mens te gronde worden gericht. Het draagt het stempel van goddelijke volkomenheid.
5. Hier ontbreekt dan ook de boom van de kennis van goed en kwaad en de verleiding tot zonde. Christus is daar als de ware boom van het leven en de Heilige Geest is daar als de bron van levend water (Joh. 4:14-24; 7:37-39; Openb. 22:1-2). In de dorst en de honger van het hart wordt in elk opzicht voorzien. De door Jezus ontslapenen zijn nu reeds onuitsprekelijk gelukkig in Gods tegenwoordigheid (2 Kor. 12:2-4). Zij horen daar heerlijke woorden, die een mens op aarde niet op de lippen kan nemen. Paulus werd daarheen opgenomen als 'een mens in Christus', en het is de plaats van allen die met Hem als de laatste Adam zijn verenigd.

Vrouw, zie, uw zoon

Wij willen ons nu speciaal nog bezighouden met het derde kruiswoord, dat de Heer richtte tot zijn moeder en tot Johannes, de geliefde discipel: 'Toen nu Jezus Zijn moeder zag, en de discipel die Hij liefhad daarbij zag staan, zei Hij tot Zijn moeder: Vrouw, zie, uw zoon. Daarna zei Hij tot de discipel: Zie, uw moeder. En van dat uur

af nam de discipel haar in zijn huis' (Joh. 19:26-27). Dit derde kruiswoord betreft niet Christus' vijanden, maar Zijn vrienden en volgelingen. Er waren slechts enkele trouwe volgelingen die bij het kruis stonden, en in het Johannesevangelie worden ze bij name genoemd.

De geliefde discipel gaf morele steun aan Maria in het leed dat haar ziel doorboorde, zoals Simeon had geprofeteerd (Luk. 2:34-35). Hij zou nu voortaan haar steun en toeverlaat zijn, opdat haar verdriet zou worden verzacht. De Heer gaf hun allebei de plaats die zij na Zijn heengaan moesten innemen. Maria kreeg een zoon die voor haar zou zorgen, en Johannes kreeg een liefdevolle moeder. Zo is het nog steeds onder de volgelingen van Christus. Hij wijst ons de juiste plaats en het is Zijn wens dat wij elkaar wederzijds tot steun zijn. In de familie van de kinderen van God kan men niet langs elkaar heen leven, maar deelt men lief en leed. En het is de Heer die bepaalt welke plaats wij ten opzichte van de andere huisgenoten van het geloof moeten innemen, en welke verantwoordelijkheid wij moeten dragen.

Het is heel opmerkelijk dat Johannes ons later zoveel meedeelt over de onderlinge verhoudingen binnen de familie van Gods kinderen. In zijn eerste brief toont hij duidelijk dat niet alle gelovigen dezelfde plaats innemen. Er zijn jonge kinderen in het geloof, die nog maar pas de Vader kennen en de blijdschap van het kindschap en het zoonschap genieten. Anderen zijn geestelijk gegroeid en sterk geworden in het conflict met de boze. Deze 'jongelingen' hebben echter nog wel bepaalde vermaningen nodig. Weer anderen worden 'vaders' genoemd, omdat zij op hun beurt mensen tot Christus hebben geleid en als vaders in Christus aandacht en zorg aan hun geestelijke kinderen besteden. Aan hen wijdt de apostel geen vermaningen meer (zie 1 Joh. 2). Het is voldoende dat zij Hem kennen Die van het begin af is en voortdurend in gemeenschap met de Vader en de Zoon leven. Wat een voorrecht is het door de Heer Zelf een plaats toebedeeld te krijgen in Gods huisgezin!

Vader, in Uw handen

Het vijfde en het zesde kruiswoord vinden we in Johannes 19, het zevende en laatste in Lukas 23. Het levenseinde van Christus wordt heel beknopt beschreven in Johannes 19:28-30. Hier vinden we eerst een uitroep van de Heer om de Schriften te vervullen, namelijk: 'Ik heb dorst' (vgl. Ps. 22:16 en Ps. 69:22). De zure wijn vlak na de kruisiging had de Heer geweigerd, omdat dit een verdovingsmiddel was.

Maar na het volbrengen van het werk (want Jezus wist dat nu alles was volbracht, zegt Johannes), kon Hij uitdrukking geven aan Zijn menselijke gevoelens en

verlangens. En dat doet Hij dan ook nog met het speciale doel om de Schrift te vervullen, opdat al de Messiaanse profetieën zouden zijn gerealiseerd bij Zijn leven en bij Zijn sterven. Na het nemen van de zure wijn zei Hij: 'Het is volbracht!' Het grote verlossingswerk was volbracht, en de Schriften waren vervuld.

Daarop boog Hij Zijn hoofd en gaf Hij Zijn geest over in de handen van Zijn Vader (Joh. 19:30). Dit is de zelfstandige en vrijwillige overgave van Zijn ziel in de dood, want Hij had macht om Zijn leven af te leggen. En daarbij heeft Hij volgens Lukas nog met luider stem de woorden kunnen uitroepen: 'Vader, in Uw handen beveel Ik Mijn geest' (Luk. 23:46). Dit is het zevende kruiswoord. En toen Hij dit gezegd had, stierf Hij.

Zowel het eerste als het laatste kruiswoord beginnen dus met het intieme woord 'Vader'. Hier spreekt Hij Die alles heeft volbracht en in Wie wij al ons heil mogen vinden. De martelaar Stefanus heeft bij zijn sterven het voorbeeld van de Heer nagevolgd en zijn woorden reflecteren zowel het eerste als het laatste kruiswoord: een woord van vergeving en een woord van vertrouwen (zie Hand. 7:54-60). Hij gaf zijn geest over in de handen van de verheerlijkte Heer, Die aan Gods rechterhand stond om hem op te nemen in Zijn hemelse heerlijkheid.

